

**TERÁPIÁS PROBLÉMÁK
ONKOPLASZTIKAI MŰTÉTEK UTÁN A
SUGÁRTERAPEUTA SZEMSZÖGÉBŐL**

Dr. Takácsi-Nagy Zoltán

REKONSTRUKCIÓ ÉS SUGÁRKEZELÉS

REKONSTRUKCIÓ OKAI:

- PSZICHOLÓGIAI
- ESZTÉTIKAI

SUGÁRTERÁPIA OKAI:

- LOKÁLIS RECIDÍVA CSÖKKENTÉSE
- TÚLÉLÉS JAVÍTÁSA

REKONSTRUKCIÓ ÉS SUGÁRKEZELÉS

- A BETEGEK KB. 40 %-ÁNÁL TÖRTÉNIK MASTECTOMIA
- MASTECTOMIA UTÁN KB. 14-25 %-BAN REKONSTRUKCIÓ
- A MELLÉKHATÁSOK KÉSŐN, 6 HÓNAP UTÁN JELENTKEZNEK

SUGÁRKEZELÉS OKOZTA MELLÉKHATÁSOK

- **FIBRÓZIS (capsularis contractura)**

Oka: fibroblastok fokozott érése és differenciálódása →
postmitoticus fázisban leállás, osztódási képtelenség

→ kollagén rostok termelése

(Fibrózis gátlása a RT által aktiválódó TGF- β segítségével)

- **MICROVASCULARIS SÉRÜLÉS (teleangiectasiák)**

TGF- β , MMP-9, VEGF, mononuclearis sejtek (macrophagok)

(biszfoszfonátokkal az MMP-9 gátlása)

- **ATHEROSCLEROSIS** (intima media megvastagodás)

→ hypoxia, necrosis

- **ATRÓFIA**

Oka: sejtvésztes és érkárosodás

SUGÁRKEZELÉS SZÖVŐDMÉNYEI EMLŐPLASZTIKA UTÁN

- KAPSZULARIS KONTRAKTÚRA
  - az implantátum körül kialakult fibrózus tok megvastagodása, összehúzódása, rugalmatlanná válása
  - osztályozása: Baker I-IV. grade
- IMPLANTÁTUM ELMOZDULÁSA (ELTÁVOLÍTÁSA)
- IMPLANTÁTUM EGYENETLENNÉ VÁLÁSA
- FÁJDALOM

SUGÁRKEZELÉS INDIKÁCIÓJA MASTECTOMIA UTÁN

- Lokoregionális recidíva arány > 25-30 %
- Abszolút indikáció:
  - T3-4 tumor
  - Áttétes nyirokcsomó ≥ 4
  - Pozitív sebészi szél
  - Elégtelen axillaris dissectio (<6 eltávolított nyirokcsomó)
- Átmeneti csoport (T1-2 és 1-3 metasztatikus nyirokcsomó)
  - Rizikófaktorok:
    - extranodalis extenzió legalább 2 mm
    - tumor > 4 cm
    - életkor < 45 év
    - pozitív nyirokcsomók száma > 25 %
    - medialis elhelyezkedésű daganat
    - ER receptor negatív
- **Céltérfogat:**
  - Műtéti lebeny-mellkasfal, axillaris és supraclavicularis régió
  - Dózis: 46-50 Gy, 1,8-2 Gy/nap

SUGÁRKEZELÉS MASTECTOMIA UTÁN

- Sugárkezelés mastectomia után a lokoregionális recidíva kockázatát harmadára csökkenti, túlélést javítja

(több randomizált vizsgálat, evidencia 1-3. szintű)

- 1-3 pozitív nyirokcsomó esetén a lokoregionális recidíva arány 13-ról 3 %-ra csökkent

(Woodward W., Int J Radiat Oncol Biol Phys, 2003.)

EMLŐREKONSTRUKCIÓ MASTECTOMIA UTÁN

AZONNALI

Primer műtéttel egy időben

KÉSLELTETETT

Adjuváns kezelések után

KÉSLELTETETT/AZONNALI

Expander a műtét alatt, végleges implantátum az adjuváns RT után

RADIOTERÁPIA ÉS EMLŐREKONSTRUKCIÓ ÜTEMEZÉSE

- 1. Postmastectomiás: adjuváns RT rekonstrukció előtt (azonnali)**
- 2. Postmastectomiás: adjuváns RT rekonstrukció után (halasztott)**
- 3. Postmastectomiás: rekonstrukció utáni recidíva RT kezelése**
- 4. Premastectomiás: neo-adjuváns RT rekonstrukció előtt**
- 5. Premastectomiás: BCT utáni recidíva kezelése
mastectomiával és rekonstrukcióval**
- 6. Kozmetikai műtét utáni: BCT (lumpectomia + RT)**

BCT: Breast conserving therapy

IMPLANTÁMUM ÉS SUGÁRKEZELÉS

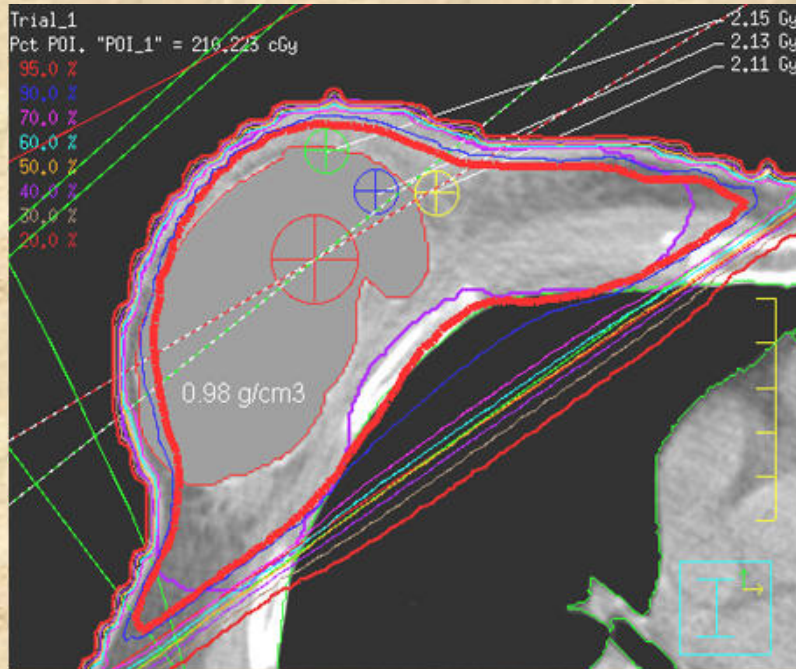

- IMPLANTÁTUM BEHELYEZÉSE A SUGÁRKEZELÉS ELŐTT CSÖKKENTI A SEBGYÓGYULÁSI (DEHISCENCIA, INFEKCIÓ, STB.) PROBLÉMÁK ELŐFORDULÁSÁT

UGYANAKKOR

- KAPSZULÁRIS KONTRAKTÚRA ARÁNYA NŐ

SŰRŰSÉG ÉS DÓZIS ÉRTÉKEK A HELYREÁLLÍTOTT EMLŐBEN

1. Implantátum anyaga (1.08 g/cm^3)
2. Implantátum fala (1.14 g/cm^3)
3. Emlő parenchyma (0.98 g/cm^3)

1. Implantátum anyaga (2,13 Gy)
2. Implantátum fala (2,15 Gy)
3. Emlő parenchyma (2,11 Gy)

DOZIMETRIA ÉS EMLŐREKONSTRUKCIÓ

- Protézis körül a dózisingadozás nem jelentős (5-8 %)
- 50 Gy sugárkezelés után a protézis színe megváltozik, anyaga keményebbé válik
- Protézis anyagának hatása: klinikailag nem jelentős a dóziseloszlásra
- Myocutan lebeny: saját szövetnél nincs vonatkozása

McGinley P.H., Radiology, 1980.

Klein E.E., Int J Radiat Oncol Biol Phys, 1993.

BESUGÁRZÁS TECHNIKÁJA ÉS SZÖVŐDMÉNYEK

RT technika

**Capsularis
kontraktúra**

**Kitünő/jó kozmetikai
eredmény**

Bolus-sal

63%

37 %

Bolus nélkül

19 %

81 %

(Schuster R.H., Plast Reconstr Surg, 1992.)

AZONNALI EMLŐHELYREÁLLÍTÁS PROTÉZIS IMPLANTÁTUMMAL

Intézet

Komplikáció %

RT nem

RT igen

1. Gustave-Roussy	0 % (0/101)	22 % (9/41)	Implant. eltáv.
2. Rambam Med. C.	7 % (3/41)	55 % (6/11)	Baker III-IV.
3. Cambridge Univ.	0 % (0/110)	20% (8/41)	Baker III-IV.

Barreau-Pouhaer L. Cancer ,1992.

Ramon Y. et al. Plast Reconstr Surg,1997.

Whitfield GA et al. Radiother Oncol, 2009.

IMPLANTÁTUM vagy SAJÁT SZÖVET

Sugárkezelés utáni komplikáció (%)

Implantátum

53 %

p<0,01

TRAM

12 %

TRAM: m. transversus rectus abdominis myocutan lebeny

Chawla A.K.: Int J Radiat Oncol Biol Phys, 2002.

EMLŐHELYREÁLLÍTÁS SAJÁTSZÖVETTEL

Intézet	Komplikáció %		
	RT nem	RT igen	
1 *Emory	10 % (57/572)	18 % (19/108)	zsírnekr., S
2 *MD Anderson	25 % (51/202)	39 % (32/82)	-- NS

S, difference significant; NS, not significant

1. Williams JK et al. *Ann Surg* 1995;221:756-766.

2. Kroll SS et al. *Plast Reconstr Surg* 1994;93:460-469.

MYOCUTAN LEBENY + IMPLANTÁMUM ÉS SUGÁRKEZELÉS

- A TRAM ÉS A LATISSIMUS DORSI MYOCUTAN LEBENY NEM CSÖKKENTI A KAPSZULÁRIS KONTRAKTÚRA ELŐFORDULÁSÁT
- EGYEDÜLI MYOCUTAN LEBENY HASZNÁLATA JAVASOLT

REKONSTRUKCIÓ ÉS LYMPHOEDEMA

Sugárkezelést követő szabadlebenyes rekonstrukció után 3,6 %-ban alakult ki lymphoedema, de a

korábban meglevő lymphoedema esetén 23,7 %-ban javulás következett be.

Halasztott-azonnali emlőrekonstrukció

(Kétlépcsős eljárás mastectomia után)

Mastectomia idejében még nem ismert az adjuváns RT szükségessége

- **Bőrkímélő mastectomia, feltöltött expander behelyezése**
- **Szövetani anyag értékelése, RT indikálása**
  1. **RT nem szükséges: azonnali rekonstrukció sajátzövettel vagy implantátummal**
  2. **RT szükséges: halasztott rekonstrukció sajátzövettel vagy implantátummal**

HALASZTOTT EMLŐREKONSTRUKCIÓ* (OOI)

Komplikáció	RT nem (n=29)	RT igen (n=37)
Contractura	24.1 %	29.7 %
Ruptura	6.9 %	2.7 %
Necrosis	3.4 %	8.1 %

Összesen	34.4 %	40.5 %
----------	--------	--------

p=0.6146

* Implantátum, expander-implantátum, implantátum + m.l.d. flap

Fodor J.: Magyar Onkol, 2002.

HALASZTOTT EMLŐREKONSTRUKCIÓN (OOI)

Implantátum helyzete vs. Capsularis contractura

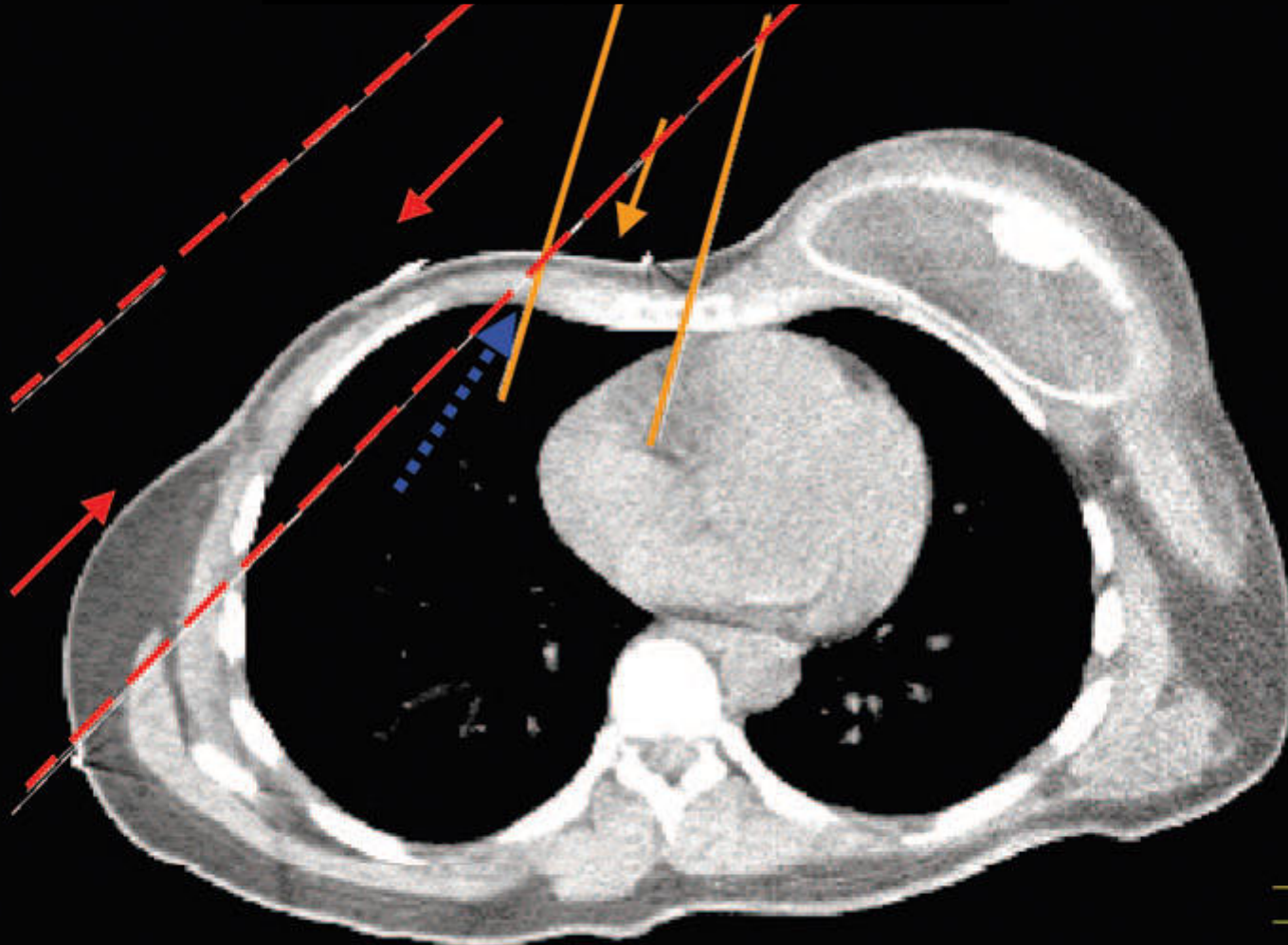
Pozíció	Contractura	p
Submuscularis	22.6 % (12/53)	0.0881
Subcutan	46.2 % (6/13)	

SUGÁRTERÁPIÁS PROBLÉMÁK EMLŐPLASZTIKÁNÁL

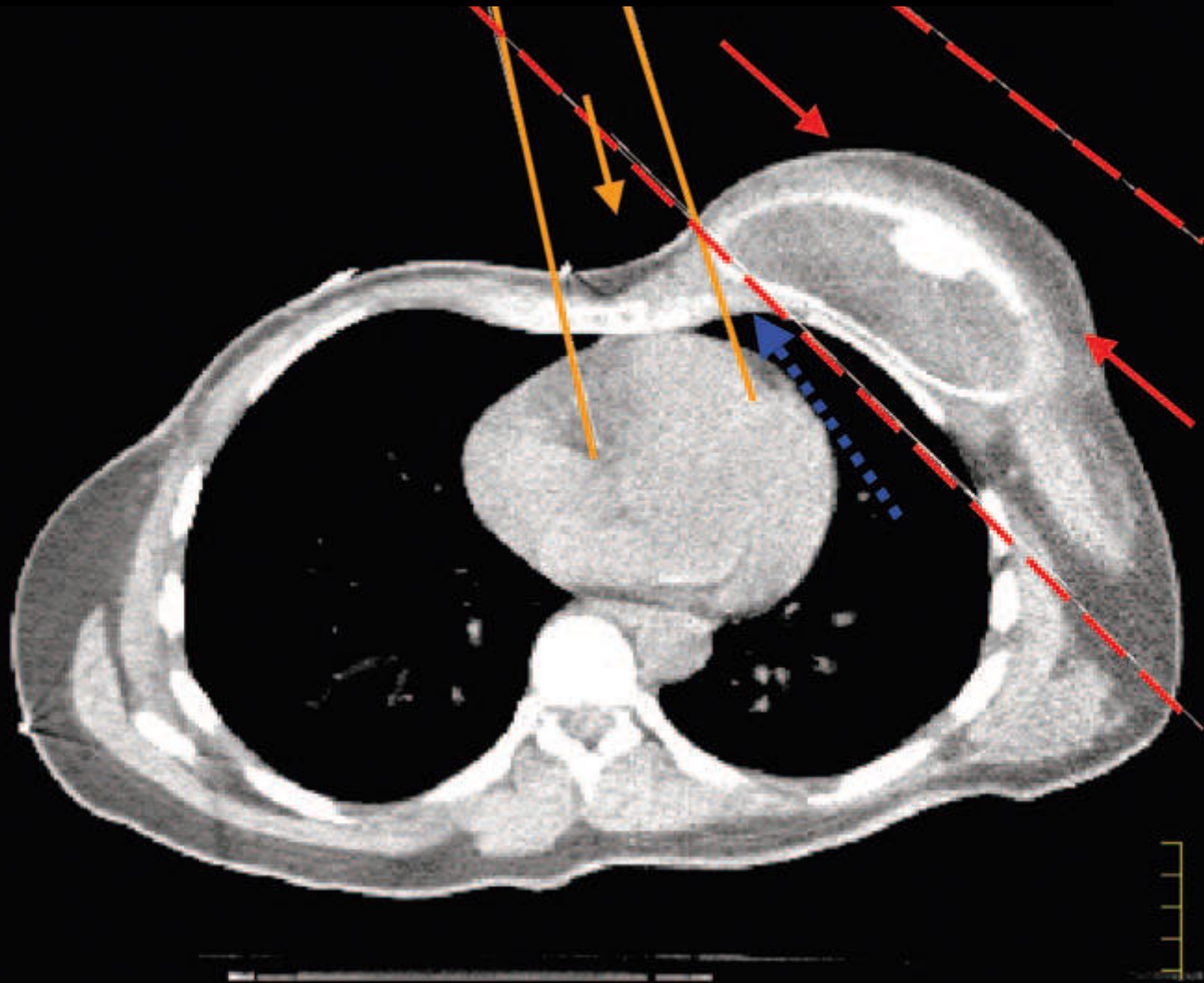
- SUGÁR ÉS A PLASZTIKÁZOTT TERÜLET
KÖLCSÖNHATÁSA
- IMPLANTÁTUM vs. TELJESEN VAGY
RÉSZLEGESEN FÖLFÚJT SZÖVET
EXPANDER

MELLKASFAL

Mammaria int. nyirokcsomók besugárzása: Lokálisan előrehaladott tumor, belső vagy centrális daganat axillaris áttéttel, lymphoscintigráfiával igazolt elvezetés

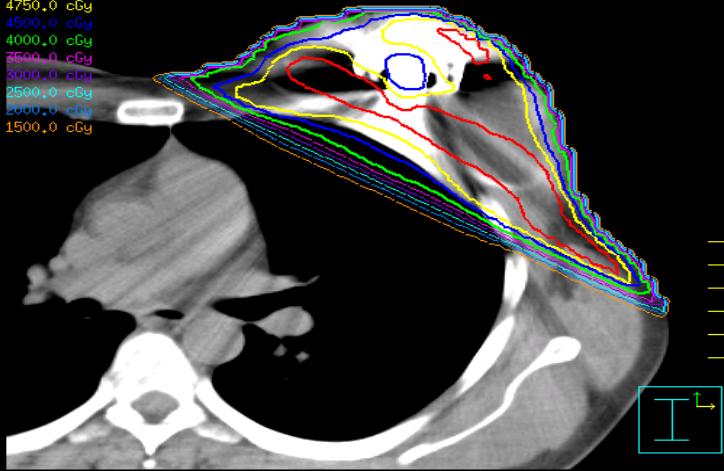
REKONSTRUÁLT EMLŐ

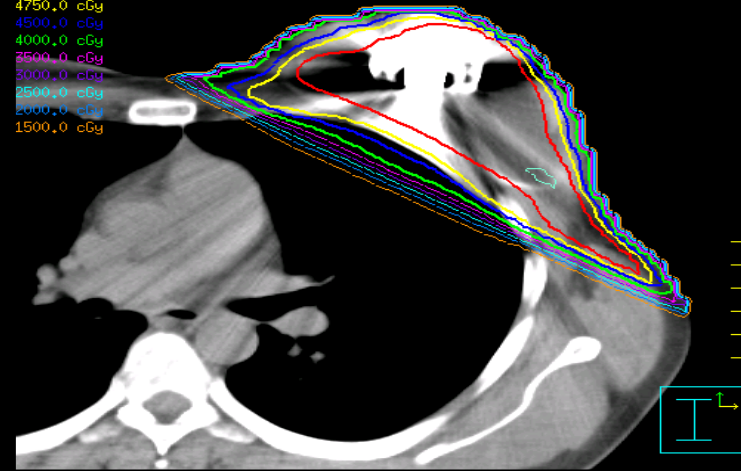

EXPANDER ÉS BESUGÁRZÁS

5250,0 cGy
5000,0 cGy
4750,0 cGy
4500,0 cGy
4000,0 cGy
3500,0 cGy
3000,0 cGy
2500,0 cGy
2000,0 cGy
1500,0 cGy

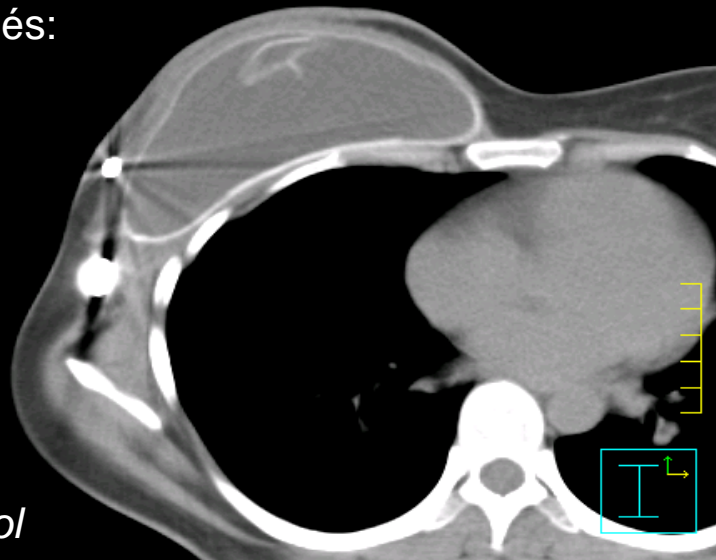
5250,0 cGy
5000,0 cGy
4750,0 cGy
4500,0 cGy
4000,0 cGy
3500,0 cGy
3000,0 cGy
2500,0 cGy
2000,0 cGy
1500,0 cGy

Sugár transmissio csökkenés:

6 MV 22 %

15 MV 16 %

Javaslat:

Nagyobb energia +bolus

vagy

„szelep” oldalirányba
helyezése

*Damast S.: Int J radiat Oncol
Biol Phys, 2006.*

CAPSULARIS KONTRAKTÚRA KOCKÁZATÁNAK CSÖKKENTÉSE

- **Submuscularis implantátum**
- **Szövettágítás**
- **Kisebb dózis (45 Gy; 1,8 Gy/nap)**
- **Boost kezelés elhagyása**
- **Bólus mellőzése**

KÖVETKEZTETÉS

- **A protézis anyaga a dózisviszonyokat lényegesen nem befolyásolja**
- **Sajátszövetes rekonstrukció után az RT kevésbé rontja az eredményt**
- **Implantátummal történő azonnali helyreállításakor az RT lényegesen rontja az eredményt (Baker III/IV kontraktúra), késleltetettnél kevésbé**
- **Késleltetett/azonnali az optimális eljárás**
- **46 Gy-nél nagyobb dózis és boost kezelés kockázatos**